

قبای امامت بر قامت «امام» یا «امت»

تحلیلی بر نظریه «امت و امامت» در اندیشه سیاسی شهید دکتر بهشتی

میثم محمدی

چکیده

در این تحقیق تلاش می‌شود نظریه «امت و امامت» شهید دکتر بهشتی، به عنوان یکی از معماران نظام جمهوری اسلامی، با خوانش و تحلیل آثار به جای مانده از وی بازخوانی شده و مقصودی که او از طرح این نظریه به عنوان فرم و محتوای نظام سیاسی برآمده از انقلاب اسلامی ۵۷ در نظر داشت، تبیین شود. از نظر بهشتی انسان موجودی آزاد و انتخابگر و مختار بر سرنوشت خویش است. پذیرش اسلام و ایمان به خداوند امری اختیاری و بدور از جبر و تقلید است و امامت در اسلام انتخابی و شناختنی است نه تعیینی و تحمیلی. بر همین اساس امامت در نظام سیاسی اسلام، از جمع مردم بر می‌خیزد و قابل درک و الگوبرداری و پرسش و گفتگو است. «امامت امت» در نظام جمهوری اسلامی باری بر دوش یکایک افراد امت است که هر کدام حامل درجه‌ای از مسئولیت امامت‌اند. از این رو امامت امت، مشروط به انتخاب مردم و نظارت بی‌قید و شرط آنان و پاسخگو در برابر ایشان با محدوده وظایف و تکالیفی روشن و غیرقابل سوءاستفاده است. تلاش بهشتی در ترسیم پیکره و اصول و فروع نظریه «امت و امامت» به مثابه یافتن راهی در میانه دموکراسی و استبداد دینی بود تا حکومتی مردم محور را بر اساس مبانی اسلام بنیان نهد.

کلیدواژه‌ها: امت و امامت، انسان‌شناسی، اسلام‌شناسی، امامت امت، ملت، انتخابگری، آزادی، رهبری

جمعی، انتخاب، عقل، خیر، عدالت، زمان و مکان، نظارت